

ORATIONES SACRÆ. ADMONITIO.

Uæ futura sit Orationum istarum conditio, nihil ausim ego dicere, adeo lubricum pariter & tentatum à paucis tramitem videor incessisse. Tamen profiteri possum citra jactantiam, & ostentationem, suffragatam ipsis fuisse multorum sententiam, quibus, nisi restitisset, jam diu illæ non forent in mea potestate. Dicebant illi, quod me mirum in modum stimulabat, esse in iis Conciunculis momenti plurimum ad erudiendos Adolescentum mores, & tenero Religionis ac pietatis sensu imbuendos. Imò nec dubitabant quidam affirmare, hinc sumere sibi eos exemplum posse, quibus hæc provincia obigit, ut Juventutem Latino sermone cohortentur, & ad virtutem informet.

Cæterum habet Latina Lingua, ut rebus sacris non minus quam profanis accommodari possit. Ac licet apud priscos Latinitatis Auctores ac Parentes plurima, quæ rebus ad Dei Religionisque cultum pertinentibus necessaria sunt, vocabula non inveniuntur, quia rudes illi Mysteriorum nostrorum & imperiti extiterunt, tamen in ipsa Romanæ Linguae copia occurrunt affatim, quæ vocum illarum sterilitati atque inopiæ medeantur.

Porro Latini sermonis mira vis est & efficacia in movendis ciendisq; affectibus, quod est præcipuum in Concione sacra & maximè providendum. Mihi certè fructus hic laboris videbitur uberrimus, non tam si placuerit genus istud Exercitationis, quam si fuerit Christianæ Juventuti novum ad virtutem pietatemque incitamentum.

INFESTO SANCTORUM OMNIUM. ORATIO PRIMA.

Sancti estote. Levit. cap. II.

Uam luctuoso Sanctitatis fato fieri dicam, Auditores, ut, cum tam multis sacrarum Literarum testimoniis gravissimum illius consecranda præceptum esse constet, tamen sic ab ea exercenda plerique mortalium refugiant, quasi vel in paucos lata lex, vel etiam in nullos esse videretur? Quod enim genus hominum, ut vivitur, qui flexus ætatis, quæ vitæ conditio est, quibus suæ non sint, eademque, si singulos audias, causâ legitimâ, propter quas Sanctitatis jugum aut omnino detrectare, aut certè magna ex parte declinare se posse existiment?

At quoniam neque hujus loci est, neque per ipsas temporis angustias licet, alios post alios aggredi, & quas quisque afferat adversus Sanctitatem præjudicatas opiniones, singulatim confutare; eos mihi limites præscribam, Adolescentes Christiani, ut, illis prætermittis, quæ ad cæteros hominum pertinent, quædam tantum prosequenda Sanctitatis impedimenta, quæ circumferuntur passim à vobis, diligentius excutiam, & inania esse ac nulla planè apertèque demon-

Le Jay, Tom. I.

strem. Est enim ad perniciem suam ingeniosa magis, quam dici queat, vestra hæc ætas in contemendis confuendisq; variis nominibus, quorum obrentu Sanctitatis labores subterfugiat.

Alii diffidentes plus æquo viribus non firmo satis ac forti animo instructam Juventutem putant, ut, vel depravatos, quibus illa jam tum consistatur, animi motus continuo refrenare, vel asperitates atque molestias, quibus Sanctitatis via confita est, superare possit. Alii Sanctitatem ajunt opus esse maturioris cujusdam ac superioris intelligentiæ, ad quam ne aspirare quidem teneræ mentis imbecillitas nequeat. Alii cum magna atque ardua exigi arbitrentur ab eo, qui per sanctiorem vitæ normam placere Deo velit, Adolescentiam defendunt exiguis plerumque ac nullius pœnè momenti rebus totam contineri. Alii, quia sunt in eorum consortio positi, qui severioris pietatis ac strictioris disciplinæ leges ventilare ac cavillari solent, durius æstimant conflictari cum ejusmodi ingenii, eorumque cavillationibus ac joci esse obnoxios. Alii denique consocii levitatis atque inconstantiae, quæ Junioribus vulgè adhærescit, frustra eos esse jactitant, qui præmaturæ

atque intempestivæ Sanctitatis studio correpti eam ineunt vitæ formam, à qua, peractis demum studiis, & facta rerum conversione, postmodum recedere necesse sit.

Hæc sunt, opinor, Adolescentes Christiani, quæ Juvenum bona pars inertiae atque focordiae suæ tanquam velamen quoddam obtendunt; his speciosis freri ratiunculis validissimas quasque virtutis ac Sanctitatis incitationes eludunt. Quæ si omnia elevare uno verbo ac confutare velim, sufficiat mihi ostentare vobis innumerabilem illam Sanctorum multitudinem, quos, ad inflammandos amore Sanctitatis hominum animos, nostris hodie oculis sancta mater Ecclesia subjicit.

Quàm multi enim se offerunt, inter fortunata beatarum mentium agmina, juvenes vobis ætate pares, qui Sanctitatis gloria inferiores nemini, proximi folio divinæ Majestatis assistunt. Video, qui ingenitam pueritiæ imbecillitatem obliiti quodammodo, & inter acerbissimos cruciatus fortes invictique cum acerrimis Religionis Fideique defensoribus de constantiae laude certarent. Video, qui rudi atque inculto literis ingenio, recondita quæque celestis doctrinæ mysteria pervidere. Video, qui iisdem illis, quibus quotidie defungimini vitæ communis officii, ad altissimum Sanctitatis gradum pervenerunt. Video, qui positi in medio nationis pravae, sic in suscepto semel religiosioris vitæ proposito persistere, ut neque improborum jocus aut ludibriis dejici, neque blanditiis emoliri potuerint. Denique video, qui ex isto scholarum umbraculo, ex ista strictiore disciplina in apertam lucem & liberiolem vitæ campum progressi, inter gravissimas tentationum oppugnationes illibatam usque

morum innocentiam retinuerunt.

Nam quid ego hic Agathas, Agnetes, Celos, Aloysios, Staniflaos, Bercios, Rufinos, Ubaldinos aliosque quamplurimos, notissima vobis nomina, laudare aggrediar, qui ætatem hanc vestram incredibili fortitudine, pietate singulari, integritate morum, eximia sanctitatis excellentia commendarunt? In tanta tot illustrium exemplorum luce quis locus esse possit illis præjudiciis, quibus adversus Sanctitatis incitamenta plerique abutuntur? Quas objiciant difficultates tam insuperabiles, quas non fenserint illi, & divinæ gratiæ præsidio non vicerint? Huic tamen argumento, cujus vim nemo vestrum non videt, supersedere in præsentia velim. Venio ad excutienda diligentius, quæ obtenduntur à vobis Sanctitatis impedimenta, & nullo proposito rerum dicendarum ordine, illa, ut se se offerent, sic arripiam, & quàm sint inania ac nulla, demonstrabo.

Non habet, ut vobis quidem videtur, vestra hæc ætas firmitatis satis atque roboris, ut stare possit contra difficultates, quibus constantam fingitis Sanctitatis semitam? Ita ne porro est, Adolescentes Christiani? hucine animum vestrum induxistis? Videte, amabo, quàm præpostera isthac excusatio sit, quàm injuriosa in vosmetipsos, quàm aliena ab ea opinione, quam haberi de vobis ambiciosius affectatis! Quæ enim pars est ætatis ulla ad audendum quidlibet alacrior, ad perumpendos obices paratior, ad subeundos gravissimos periculorum casus Juventute confidentior? Postquam semel ab erudito scholarum pulvere, & ludicris ingenii doctrinæque certaminibus ad veras crudioresque pugnas vos transtulit natalium splendor,

dor, & insita optimo cuique virtus; eget ne stimulari ætatis vestrae focordia, an potius audacia refrinari? Imò, quid tam operosum est, tam invium, tam plenum periculis, quod Juventum ardor non ambiat, non occupet, non præripiat? Laceffendus hostis in propugnaculis? oppugnandæ inaccessibleis moles repetitis assultibus? perrumpendi disturbandique densissimi hostium cunei? Illuc Juventutis totius flos leuissimus nudis pectoribus, rejectis galeis, crepitante nequicquam auribus arata grandine, irrumpit, emicat, volat: igne, ferro, manu, vi cautes asperas, munitos aggres, prouit, dissipat, everit; hostem aggreditur, vincit, fugat, stationes occupat! Standum adversus hostis ingruentis impetum? excipiendus ac subeundus cannarum catapultarumque hinc atque inde ferentium fragor? quis movere gradum de vestigio, quis claudicare vel retorquere oculos, quis demonstrare vel levissimam timoris significationem non erubescat? Cadunt à dextris & à sinistris percussi globulis igneis focii? sufficiunt alii continuo, qui morientium locum subeant ac virtutem. Minuuntur ac perturbantur ordines eorum multitudine qui corruunt? Redintegrantur illico ac restituuntur. Eadem in omnibus confidentia, constantia par, similis magnanimitas!

Quid reliquos enumerem militiæ labores atque incommoda? Versari fere semper in castris, in pugnis, in obsidionibus? Vestitus asper, tenuis victus, rarus somnus, frequentes vigiliæ, humi cubitus? Isthac ludi sunt & oblectamenta Juventutis, ad quæ tam letos, tam alacres, tam exultantes animis convolare videas, quàm si ad ludicram atque umbratilem palæstram diverterent.

Tales enim verò vos quotidie probamus, tales miramur atque obstupescimus: cur eosdem in divino obsequio non liceat experiri? Fortes, indefessi in gravissimis bellorum casibus, cur in levissimis Sanctitatis exercendæ obstaculis mollescitis?

Quid hoc dicemus esse, Deus immortalis? An terrenis regibus, quantum tibi præstaret famulari? tunc vel in redamando fidelis minus, vel in munerando minus liberalis ac magnificus existeres? ò cæcitas, ò pudor, ò stoliditas humanæ mentis, inquiebat olim vir sanctissimus! *Promittit mandus temporalia & parva, & servitur ei aviditate magna; promittit Deus magna & æterna; & torpescunt mortalia corda!* Vigilabit adolescens Christianus dies noctesque, parçè vivet, duriter se habebit, fame, siti conficiet se se, ut incertam, fragilem, perituramque brevi fortunam pareat; ut stabiles, incorruptas, immortalesque divitiæ consequatur, inanes difficultatum umbras expavescat! Nihil tam arduum, tam laboriosum, quod non devolvat, si fallacis gloriolæ spes affulserit; animi verò motus effrenes coercere gravabitur; ut æternum gloriæ pondus acquirat! Gratiam Principis, commendationem nominis ac laudem mille periculorum casibus ultrò redimet; Dei ipsius favorem ac benevolentiam brevis alicujus molestiæ pretio non compensabit! Nolite igitur vestram in consecranda virtutis ac Sanctitatis semita focordiam futili infirmitatis nomine prætexere, quos in exantlandis operosis quibusque laboribus, quoties vel officii, vel gloriæ, vel humani obsequii ratio postulat, tam fortes constat esse, tam invictos.

Nunc ad alium venio, quem obtinere Juvenes solent, Sanctitatis obicem.

cem. Nam quis nostrum, inquit, abdita Religionis mysteria pervidere, quis in rerum cœlestium contemplatione versari hac ætate nostra possit? Nondum defæcata fati ab infantia tenebris ratio est; nondum iudicio maturitas, consilio prudentia, ingenio vis sua ac sagacitas accessit; quibus adolescentia præsidii destituta, nec penetrare rerum sacrarum caliginem, nec explicare nodos, nec ambages resolvere valeat. Ad eone verum illud, quod objicitis, Adolescentes? Tamen unde tanta se prædit in hac eadem ætate vestra ingenii subtilitas ac perspicacia? unde illa, quam in ipsis pueris quotidie miramur, sublimioris cujusdam intelligentiæ vis? Nihil est in unaquaque disciplina tam reconditum, tam abstrusum, quo mentis vestræ acies non penetret ac pervadat; nihil tam implexum atque intricatum, quod non dissolvat statim atque explicet; Nihil tam sublime, tam elatum, quod non pertingat. Sit aliquid modò quod vestram diligentiam acuat, spes excitet, titillet ambitionem, vanitati blandiatur; molliuntur continuo studiorum asperitates, resolvuntur tenebræ, difficultates evanescent. Nihil vos fugit, nihil prætervolat. Eloquentiæ vim artificiumque persequitur; Poeticæ delicias, amœnitates elegantiasque amulamini; Philosophorum tricas argutiasque solvitis; Verbo dicam, in rebus quibusque difficillimis tam acutum ipsi sæpe, quam Magistri vestri certitis; cur in iis, quæ ad Religionem, pietatem, Sanctitatemque pertinent, quas ad assequendas plus una docilitas mentis, qualibet ingenii facultate proficit, imperitiam cavet.

Hæc enim habet commoda scientiæ Salutis, Adolescentes, ut non tam ex labore nostro, quam ex Spi-

ritus sancti illustratione dependeat. Vidimus sæpe literarum rudes pueros ac puellas sub illius Magistri disciplina adeo profecisse, ut peritissimis etiam doctoribus invidiam facerent. Quæ ex illo nimirum fonte hauriuntur lumina uberius multo, mihi credite, melioribusque radiis mentem illustrant, quam quæ ex longo studio multoque librorum usu proveniunt. At licet cœlestis illius doctrinæ lacem nemini volenti Deus non impertiat; tamen in erudiendis rudioribus ita se amat plerumque, ut, dum abstrusiora mysteriorum suorum arcana prudentibus plus æquo ac sapientibus abscondit, parvulis eadem reductis, ut sic loquar, velit, revelet penitus atque communicet.

Nihil ergo est, Adolescentes, in via Domini tam altum, tam sublime, quod facessere negotium ætati vestræ possit, si modò bene affecta voluntate ad capeendam cœlestem doctrinam accesseritis. Quòd si arcanos informantis vos ad supernam sapientiam Dei motus pernoscere videretur vobis aliquando nimis operosum, neque tum carebitis, qui se Dei interpretes ac vicarios exhibeant, vestramque in divinis rebus novitatem adjuvent.

At enim non fert vestra hæc ætas, egregia illa virtutum exempla, quæ passim à viris Sanctitate conspicuis edita legimus. Neque etiam existimate, Adolescentes, vel novis ejusmodi insolitisque facinoribus rationem sanctitatis totam contineri; vel neminem Sanctorum extitisse, quin, tritam cæterorum hominum vestigiis, viam prætergressus, inusitatum quemdam vivendi morem tenuerit. Suis est vita communis & in medio posita ad eminentissimam Sanctitatem instructa præsiidiis, neque minus obtivium est quotidianis vitæ, quam du-

citis,

citis, exercitationibus, quam ipsis Apostolici muneris laboribus supremum virtutis fastigium adipisci.

Deus ille, quem nos colimus, rerum omnium dominus atque arbiter, & obsequii nostri minimè indigens hoc satis contentus est, si nos ardentissimo suæ charitatis igne succensos, & perpetuo sibi placendi desiderio inflammatos habeat. Quid igitur prohibet, quominus hoc incitati studio ad peragenda ea, quæ sunt officii vestri, singulis in rebus accedatis? In tenui quidem labor, at nec tenuis tamen fructus, nec leve Sanctitatis incrementum. Ad Studium eundem est? Hoc animo studete, non ut primas inter socios feratis eruditionis atque doctrinæ partes; verum ut divinæ voluntati diligentiam à vobis inter studendum exigenti morem geratis. Præstanda in Scholis attentio, exhibenda modestia est? hoc facite, non demerendi vobis eos, quorum sub disciplina adolescentis, sed captandæ ipsius Dei benevolentia gratia, quem actionum vestrarum speculatorem perpetuum ac munificum largitorem agnoscitis. Ad sistendum rebus divinis, solitis pietatis officiis vacandum est? Illuc pergite, non quia mos est ille consuetudoque collegii, sed quia vel offert se fruedum per orationem Deus, vel per Sacramentorum communionem possidendum.

Hæc instituti ratio sanctissimos illos Juvenes, Bercios, Rufinos, Ubalinos, quorum vitas habetis in manibus ad summum Sanctitatis apicem ac gloriæ fastigium extulit. Ferventissimis illi divini amoris incensis ardoribus nihil vel cogitabant, vel loquebantur, vel agebant, quòd summæ Dei gloriæ desiderium non inspirasset. Hæc erat veluti formula, cujus ex præscripto vitam moref-

Le Jay, Tom. I.

que componebant; hæc regula, cuius ad amissim singulos animi corporisque motus dirigebant; hic scopus in quem perpetuò collimabant, his finis, hic terminus, quem respiciebant, quò ferebantur, quò contendebant. Hæc ipsos divinæ gloriæ æmulatio sollicitabant domi, comitabatur foris, stimulabat in templo, inter studendum acuebat, & in ipsis animi oblectamentis suavissima quadam voluptate perfundebat. Novierant illi quidem quàm leve, quàm exile, quàm nullius momenti esset, quò agebant; & tenuitatis suæ conscii se se in conspectu divinæ majestatis, ut par est, deprimebant. Tamen quòd erat illud cumque tam sedulo faciebant; ut, si majora quædam ac difficiliora in Dei laudem atque obsequium præstandi occasio incidisset, id se eadem animi alacritate suscepturos fuisse satis ostenderent. Iterum atque iterum à vobis peto, Adolescentes, quid in mora est, ne virtutis isthæc exempla vobis imitanda proponatis? quid prohibet, quominus tenuia illa quidem atque obvia, sed egregiè ad Sanctitatem assequendam compatata vitæ communis officia, certo, quòd fecerunt illi, lucro apponatis?

Sed quid ego hic elevare ac deprimere videor ea, quæ in usu etiam quotidiano exercentur à vobis, quasi vel levioris apud Deum momenti forent, vel præstantior quædam esset Sanctitatis obtinendæ via? Dicamus quòd res est; nihil penè video, quòd esse Deo possit acceptius, quàm quòd singulis prope diebus facitis; si modò eo, quò par est studio atque affectu præstetur. Liceat enim verò ponere vobis ante oculos, quàm laudandis, quàm sanctis vita hæc vestra institutis traducatur. Agite; ubi tandem gentium in tam lata tamque numerosa Juven-

R. 3

tute

tute & moderatio vivendi forma, & disciplina constantior? ubi in florentissima nobilitate aut docilitas major, aut illustrior modestia, aut suavitas morum amabilior? Quo demum in Lycæo uberius florent Litterarum studia, & optima custos innocentiae diligentia fervet acrius? Jam verò quæ pars Christianæ pietatis vos præterit? Quàm frequens apud vos Sacramentorum, Orationis, divini verbi piorumque librorum usus? Nec in ipsis virtutibus sublimioribus quidquam est tam altum, tam difficile, tam perfectum, in quo plerique vestrum rudes atque imperiti videri possint. Sunt qui jacere pauperum ad pedes, sordes abluere, ministrare mensis, & vilissima quæque charitatis atque demissionis Christianæ obire ministeria non erubescant. Sunt qui defraudantes genium scholasticos inopes suis impensis alant, & in studiis sustentent. Sunt qui detentos in carcere amicè visitent ac consolentur. Sunt qui subtractam ludo oblectamentisque pecuniam ad eorum casus, quos egestas dura & verecundus pudor enecat, eò lubentius deferant, quòd miserorum vitæ consulunt & pudori. Alios videas, ubi sacra Dominici corporis Hostia adoranda proponitur, in perpetuis quasi excubiis sibi invicem succedere; alios solidas identidem hebdomadas in contemplandis rebus divinis conterere; alios abjectis, quas mundus offerebat, splendidioris ac mollioris vitæ illecebris, totos se divino obsequio mancipare. His atque aliis, quæ mirari satis non possumus, quid est vel ad promerendam divinam benevolentiam potentius, vel ad capeffendam Sanctitatem efficacius?

Quanquam video, quid in mora sit, & plerosque vestrum ab insisten-

da virtutis etiam severioris sermo deterreat, aut deterere aliquando possit. Nemo fere est è vobis, quem insitus quidam boni rectique amor, liberalis educatio, ipsa virtutis amabilitas & incitatiores aspirantis gratiæ stimuli ad saniora non flecterent, nisi malus pudor & humanarum rationum momenta conceptam bonæ sementis vim omnem partim in ipso ortu suffocarent, partim enatam feliciter & jam luxuriantem corrumpere. Optandum quidem illud foret, ut conspirantibus omnes animis virtutem colerent, aut certè in aliis triumphantem mirarentur! Verùm supervacanea illa vota sunt. Est hæc virtutis indoles, miserabile fatum melius dixerim, ut nequiorum hominum jocis ac cavillationibus obnoxia semper extiterit. Atque genus est illud oppugnationis, adversus quam Spiritus sanctus præmonendum diligenter putavit unumquemque vestrum, dum sacris in Literis admonet; *Fili accedens ad servitutem Dei* Eccles. 2. *præpara animam tuam ad tentationem.* Frustra sis igitur, quisquis futurum confidis, ut virtutis viam ingressus adversarium neminem experire?

Tamen hæcine Christianum Adolescentem ab obsequio divino revocent, & currentem ultrò per sanctitatis semitas remorentur? At durum est petulantis Juventutis impetus ac ludibria sustinere: durum est hujusmodi hominum proscindi sibilis, explodi conviciis, & amarissimis confici salibus: durum est perpetuum stare contra improbitatem innocentiae patronum, Dei pugilem, censorum vitiorum & quotidianum libidinis objurgatorem! Durum est, inquis, Adolescens Christiane? Equis erit ergo Christianæ fortitudini locus, nisi quid molestum identidem atque asperum inter militandum Deo

oc-

occurrerit? Quibus argumentis cupidum te & amantem Dei evinces, si nihil unquam ipsius causa viriliter sustuleris? Quo demum pacto futurum speras, ut te Christus olim agnoscat suum, huic si cultum & obsequium exhibere nunc erubueris? Quid hoc dicemus esse, aut quo nomine genus illud contumeliæ, quam inferimus, Deo designabimus? Agitur causa Principis, amicus vocatur in discrimen, vir probus malevolis hominum linguis proscinditur; turpe ducimus silere in his rerum adjunctis, facinus indignum exclamamus, quantum in nobis est, ulciscimur! Deus peccatorum flagitiis quotidie lacescitur, irridetur, contumelia afficitur, nobis ipsis irritandus, provocandus proponitur: Interim segnes, ignavi, resides conticescimus, & quod pejus ac detestabilius est, malo pudore victi Deum abnegamus turpiter & ejuramus!

An ergo pudere quemquam debeat, à Deo debite tibi servitutis, & quibus nihil honorificum magis esse possit, quàm tibi præstare obsequium, an deceat in eodem deferendo meticulosos videri? Nemo est hominum, quantum est, qui vivunt, quem conditionis illius, quam semel amplexus sit, aut pudeat, aut, quæ ad illam pertineant, pigeat exercere! Christiani sumus, Christum lustralibus Baptismi fontibus abluti induimus, Christiano nomine gloriamur; & tamen, cum videri tales oportet, quales sumus, cum tueri Christi jura, cum re factisque spectatam fidem facere necesse est; tunc Christianos esse nos obliviscimur, aut etiam erubescimus! Et hoc Christus patiens ferat? non aliud exigit à nobis obsequii & amoris monimentum? vestrum ipsorum judicium, vestra exultatio sit. Si quem, Adolescentem Christiane, nactus esses ejus-

modi, qui præsentem quidem blandiretur, fausta precaretur omnia, totumque se ad quosvis periculis casus devoveret. At roderet absentem interea, maledictis oneraret, proderet, execraretur; eum ne tu amicum, an non perfidum potius ac proditorem æstimabis? Te verò qualem arbitrer, qui piorum quidem in consortio positus cultorem te veri Numinis, pietatis amantem, Religionis defensorum ultrò profiteris; deprehensus autem inter impiorum improborumque quisquillas eandem tueri personam non sustines? Tu pius, tu religiosus audias; dum pietatem ac Religionem haberi impunè ludibrio patieris? dum nebulonum jocis ac cavillationibus applaudes? dum terribulis inanibus ab accessu Sacramentorum abstinere? dum ipsum verendum piique adolescentis nomen perhorresces? denique dum inter dissolutos non dissolutum, inter impios non impium, inter flagitiosos non flagitiosum, inter impudentes impudentem non esse subpudebit? Erras, erras, mihi crede; larvatos ejusmodi ac personatos cultores Christus abjicit. *Qui me erubuerit & meos* Luce. 9. *sermones, inquit ipse, hunc filius hominis erubescet cum venerit in majestate sua.*

Restat hæc una propulsanda excusatio, quæ à juventutis levitate atque inconstantia proficiscitur. Est enim, inquiunt, ætatis illius indoles, ut, cum amatum quilibet relinquere pernix sit quàm maxime, tanto facilius à rigidiore virtutis cultu deficiat, quanto majus ejusdem olim profitendæ desiderium exhibuerit. Quid ergo adolescentem juvet ita macerare se studio exercendæ virtutis, cujus penitere ipsum non ita multo post futurum sit? Quæ tandem vox illa est, quàm à divinis humanisque testimoniis aliena! Nam

R. 4

quid

quid in sacris literis aut in communi hominum sermone plenius confirmatum ac consignatum; quam eam esse hominis conditionem, ut ab ea, quam juvenis ingressus sit vitæ semita, etiam in senectute non deflectat? bonum esse illi si ab adolescentia jugum Domini portaverit; magnum haberi quiddam vel à teneris virtuti assuescere; Adolescentum mores testæ cuiusdam instar videri posse, quæ liquoris illius, quo semel imbuta recens fuerit, odorem diu retineat; ceream quidem & in vitium flecti facilem ætatem illam esse, at docilem tamen tenacemque recti; quod recentibus adhuc animis commissum sit, haud dubitandos suis temporibus fructus afferre.

Sed esto: sit illa miseræ juventutis infirmitas, ut in suscepta virtutis exercitatione stare diu non soleat; non habeat illa satis roboris, ut contra vitiorum illecebras, perniciosam exempli vim, æstum prævæ consuetudinis restare possit; poeniteat illam brevi disciplinæ severioris, & liberioris vitæ licentiam tanto impensius confectetur, quanto alienum magis ab ea instituti morem coluerat. Tamen remittere annis procedentibus ille fervor ætatis; languescet paulatim impetus animi confectantis prava, & quæ juvenum mentes fascinant, suis etiam voluptatum lenociniis fastidium adhaerescet. Tunc si fuerit olim adolescentia liberaliter educata, si bonis erudita moribus, si piis sanctisque traducta institutis; tunc, inquam, velut bona seminis, quam exortæ infelices herbæ suffocant, arescentibus illis postmodum, aut diligenti manu radicitus avulsis, pullulat denuò atque efflorescit; aut sicut ignis cineri doloso aliquantisper suppositus succenditur facile atque inflammatur; sic

pietatis ardor, qui nascentibus ac profundentibus se se cupiditatibus deferbuerat; integritatis studium quod elanguerat, virtutis exercitatio quæ exoleverat, exacto demum juventutis tempore, effervescit, suscitatur, invalescit.

Atque hæc sunt, quæ peractam in pietatis studio virtutumque exercitatione adolescentiam præfidia consequuntur; quibus reliqua deinceps vita carere eos necesse est, qui ipsa ætatis teneræ primordia meris; ne quid pejus dicam, nugis contriverunt. Abstineo pluribus, Adolescentes; & quoniam tam multis æqualium vestrorum exemplis, & ipsa præjudiciorum, quæ circumferri solent adversus Sanctitatem, confutatione liquet, nihil esse, quod ab ingredienda Sanctitatis semita retardare vos debeat; facite, ut Dominico præcepto magna alacritate deinceps obsecuti, tandem aliquando sancti fuis.

IN EODEM FESTO.

ORATIO II.

*Oculus non vidit, nec auris audivit,
nec in cor hominis ascendit quæ præparavit Deus iis qui diligunt illum.*
COR. I. Cap. 2.

HOc unum est quod de cælesti gloria prædicat Paulus, quem gratia singulari Deus vivum adhuc spirantemque anticipato deliciarum æternarum gustu recreaverat; qui raptus usque ad tertium cælum, ut profiteretur ipse de se, quidquid illic suavitaris est, delibaverat; cui arcana verba, quæ homini loqui non licet, audire datum erat: hoc unum est, inquam, quod

quod de civitate illa sancta, quam incolunt felices animæ, referendum habet. *Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus iis, qui diligunt illum.*

Tamen hoc ipsumcumque quàm magnum est; Adolescentes Christiani! quantum id oportet esse, quod neque usurpari oculis, neque auribus percipi, neque mente ipsa intelligi cognoscique possit!

Oculus non vidit? Quid est in hac rerum universitate pulchrum, quid admirabile, quid magnificum quod oculus non viderit? Quidquid natura profundit, quidquid extundit industria, oculos admirabili quadam varietate pascit. Quem non delectet florum amœnitas, lux gemmarum, siderum splendor, regiarum ædificiorum substructiones, aurea laquearia, miraculapicturæ, cœlaturæ prodigia, solemnæ ludorum spectaculorumque apparatus? Hæc omnia oculus vidit, cœlestem gloriam *oculus non vidit*; pulchrius est quiddam & magnificentius, quàm quodacies humana, quantumquis acris ac perspicax, valeat intueri.

Nec auris audivit! quidquid omnibus retro sæculis egregium fuit ac splendidum; quidquid usquam terrarum est, vel distitum locorum spatiis, vel temporum intervallis remotum, atque disjunctum præsens auribus sistitur. Quàm porro liquida voluptas, quàm suavis sensus solet existere ex rerum gestarum narrationibus, ex Oratorum facundia, ex Poetarum illecebris, ex avium, ex fidicinum, ex symphonicorum omnium concentibus? Tamen aures, quæ voluptatem hanc percipiunt, atque intimis animis propinant, capere cœlestes delicias non possunt; *nec auris audivit*; aliquid est in iis omni voce jucundius, omni concentu suavius.

Nec in cor hominis ascendit! nihil est, quod humana mens cogitando optandoque non superet, una cœlesti gloria superatur. Maxima quæque fabricantur hominum animi, nulli sunt eorum molitionibus positi fines, nulli præscripti termini. Numerum finge quemlibet magnum & ingentem, illum cogitatione una superabo: finge divitias, quibus pares nullæ fuerint, argenti pondera infinita, auri gemmarumque montes immensos; ubi pendendo, numerando, metiendo sudaveris, quidquid sit illud, cogitatione vincam. At cœlestem gloriam adeo vincere cogitationibus suis humana mens non potest, ut ne assequatur quidem; *nec in cor hominis ascendit.*

Nihil ego jam mirer, Adolescentes Christiani, si infinitus ille beatorum mentium numerus, qui ex universis populis, gentibus ac linguis, ut facer Scriptor loquitur, collectus nostris omnium oculis hodie subjicitur, ita caperentur potentibus cœlestis gloriæ illecebris, ut spretis facile, quæcumque cæteri hominum tantopere ambiunt, bonis terrestribus, in uno boni illius pretio atque amore conquiescerent; si ejusdem adipiscendi gratia, nihil ducerent arduum aut difficile, & gravissimos quosque labores ac cruciatibus ultro subire atque perpeti non vererentur. Nos verò, quibus immensa felicitatis æternæ magnitudo ex altissimo omnipotentis Dei domicilio ostentatur; quos ejusdem aliquando potiundæ certa spes respicit; cur illam tam vili reputamus loco? cur in ea comparanda levissimis difficultatibus deterremur? Discamus Sanctorum exemplo, id æstimare unum, quod unum illi repouendum in pretio; id persequi unum, quod unum illi laboribus suis dignum censuere. Doceat enim verò nos

Sancti, quanti facere cœlestem gloriam debeamus; hoc priori quidem orationis parte, demonstrabimus. Quid ad cœlestem gloriam promendam facto sit opus, Sancti se duces ac principes exhibent, hoc posteriori capite conficiemus.

Atenim quanta se mihi statim obicit nubes testium, qui ad æstimandam, ut par est, cœlestem gloriam, & ad spernenda, quæcumque reputamus bona, nobis exemplo præiere. Hac incensus fide credentium pater Abraham natale solum & totam cognationis seriem deseruit, ut in regionem longinquam, & ignotas sibi terras penetraret: audierat ille nimirum injectam hanc cœlitus patriæ melioris promissionem; & *Gen. 15. merces tua magna nimis.* Noverat & ipse destinatæ nobis in cœlo mercedis, pretium sapientissimus Israelitici populi ductor Moses, qui teste Apostolo maturiorem ætatem cum attigisset, potuissetque, si voluisset, Pharaoni Regi legitimus heres designari, mollioris aulae delicias, regiam suppellectilem, ipsum Ægypti totius imperium tristibus ærumnis ac laboribus, quibus suus in Ægypto populus vexabatur, constanter posthabuit: quippe subiicit Paulus, *aspiciebat in remunerationem.* Qua animatus fiducia B. Job, vir ille, cuius in sacris literis habetur celebratum ipso Dei omnipotentis ore præconium, qua animatus, inquam, fiducia, bonorum jacturam, everSIONEM domus, liberorum excidia, opprobria propinquorum, Domesticorum cavillationes, maledicta conjugis, omnium denique calamitatum ac malorum cumulum tam fortiter perpeffus est? Audiamus illum medio è sterquilinio, suo illo infimo; ubi destitutus ab amicis, irrisus à suis, rerum omnium laborans inopia, vix habebat miserarum testarum

reliquias, quibus fluentem è vulnibus saniem raderet; audiamus, inquam, illum erumpentem in istas voces. *Rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum Salvatorem meum. . . . hac spes reposita est in sinu meo.* *Job. 19.*

Placet è miseris pauperis tugurio li angustiis in superba potentis aulae penetralia subire? Ecce inter exquisitissimas fortunæ lætioris illecebras, in summa divitiarum, honorum, ac voluptatum abundantia regius Vates exclamat; *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Atqui nonne rebus cæteris abunde satiatus, David? parum ne igitur videtur tibi, quòd ab ovium gregibus, regalem in aulam vocatus es? quòd Gigantis victor, quòd totius populi plausibus exceptus, quòd in Regem super universum Israelis imperium consecratus es? Quid desideras amplius? quid petis? quid ad plenam perfectamque satietatem deest? cœlestis gloria, inquit; quam dum recogito, cætera, quæcumque contuleris bona, vilescunt animo, & fastidiosunt. *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Quòd si sub istis rudiioribus veteris Testamenti elementis, in tanta temporum caligine, quam nondum venientis ab alto Numinis divina lux decusserat, inventi sunt cum eximii æstimatores bonorum cœlestium, tum: conspicui rerum terrenarum contemptores; quanto minus debet mirum videri, melioribus novæ legis auspiciis, institutos fuisse ad saniora mortalium animos; postquam delapsus in terras Christus Dominus puriores doctrinæ suæ fontes aperuit, & exemplo pariter ac verbo rerum humanarum despicientiam & cœlestium amorem inspiravit?

Agite enim; quàm multos habuit audientes dicto & strenuos novæ disciplinae

disciplinae amulatores divinus ille Magister? Quid dicam duodecim illos viros, quos erudierat ipse tam fedulo, & documentorum suorum præcones universo orbi informarat? quo illi vultu despiciere soliti quæ vulgo perstringunt oculos? quàm verè ac sincerè dimiserunt quod habebant, cumque, & habendi deinceps quidpiam affectum exuerunt? Quid memorem illa nascentis Ecclesiæ lumina, generosos illos Christiani nominis cultores ac defensores, qui projectis Apostolorum ad pedes perituris opibus ac fortunis, uno immortalis thesauri desiderio succendebantur? Quid appellem ejusdem consilii socios omnes Religiosorum Ordinum fundatores, qui tritam Apostolorum vestigiis viam ingressi, abstractos à terrenis cupiditatibus discipulorum suorum animos ad amorem cœlestis gloriæ traduxerunt?

Omitto tot eorum imitatores atque affectas, qui voluntaria divitiarum suarum abdicatione æternæ felicitatis præmia mercanda censuerunt. Circumsuebant alii rerum multarum copia, copiam illam extrema paupertatis angustiis posteriorem duxerunt. Fulgebant alii natalium splendore, splendorem illum horrentibus solitudinum ac speluncarum tenebris obscurarunt. Nitebant alii purpura, purpuram humili pannosaque vestitu mutaverunt. Imperitabant alii populis, regendos se aliorum arbitrio ac torquendos subdiderunt. Florebant alii laude pulchritudinis, pulchritudinis gratiam fame, siti, frigore, patientia deformaverunt. Hæc autem omnia quæ spe, quo consilio suscepta sunt? Numquis est eorum, qui cum Apostolo non exclamet: *Hæc omnia derisumentum feci & arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam?*

Phil. 3.

Vos verò, Adolescentes, quo pu-

tatis ponendam in loco cœlestem gloriam, quæ tantis Sanctis omnibus visa est, ut cæteris omnibus ultrò carerent, ne sibi res tam pretiosa deperiret? Eos ne errore lapsos turpiter ac delusos censebitis in æstimanda cœlesti beatitudine, qui tam periti rerum cæterarum, dum viverent, æstimatores audierunt? tot viros eruditione præstantes, morum integritate conspicuos, rerum gestarum fama percelebres, erit hic quispiam è vobis qui stultitiæ vel imprudentiæ audeat accusare? Quòd si sapientes illi, si consultè omnes fecere; qui, quantum suppetebat ipsis, aut divitiarum ad abundantiam, aut deliciarum ad voluptates, aut dignitatum ad magnificentiam, totum illud in spem æternæ felicitatis impenderunt, qualem ego te æstimein, Adolescens Christiane quisquis es, si inani fucatæ Beatitudinis larva deceptus, fuitiles fallacesque delicias consecrere, veras interim sinceræque voluptates contempnas? Quàm bellè te & similes tui, quotquot sunt, Regius Vates sic increpat; *Fili hominum, usquequò gravi corde? ut quid diligitis vanitatem & queritis mendacium?* Filii hominum, quòd ruitis? quòd vos malus error præcipitat? quòd pertinent tandem tot vigiles curæ, tot anxie sollicitudines, tot contentiones laboriosæ? quòd pergitis? quòd contenditis? cuius rei gratia militatis? Beatitudinem queritis, video; felices fortunatique vultis esse, quidni autem? & illuc pariter omnes ferimur, ad hoc nascimur, spiramus, vivimus, ut felicitate tandem aliquando potiamur. At quid beatitudinem queritis ubi non est? quid illam non scrutamini ubi est? insipientes vos, dementes, insanos, qui vilibus crassisque bonis felicitatem putetis alligatam! Majores profectò sumus, & ad majora

Psal. 4.

jora geniti; quam ut fragilibus ac caducis ejusmodi rebus animus acquiescat. Indignum nobis est, quidquid cœlesti gloria minus est. Videte, amabo, quid vobis culpa vestra depereat; attendite, quam iniquam, quam inconsultam rerum commutationem faciatis. Hic nulla est suavitas tanta, quæ non infuso aliquo felle temperetur; aut integra olim in cœlo, liquida, defæcata gaudia inundabunt. Hic nihil est tam jucundum, quod usu ipso flaccescere ac marcescere non incipiat: illic satietas erit sine nausea, diuturnitas sine fastidio; tot bona, tam ampla, tam diuturna omni æternitatis momento recentia videbuntur. Erigite igitur animos vestros, Adolescentes; laxate frena cupiditati: optate, appetite, concupiscite Sanctorum exemplo bona illa, de quibus, ut jam monui, Apostolus proficitur. *Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, que preparavit Deus iis qui diligunt illum.*

1. Cor. 2:

II. Pars.

Hanc verò tam nobilem gloriæ cœlestis ideam, quoniam sanctissimi, quotquot extiterunt, viri defixam animis altius habuere; nolite mirari, si ejusdem gloriæ consequendæ gratia, quod alterum demonstrandum proposui, tam fortiter aggredi multa, tam constanter perpeti multo plura non dubitarunt. Nam si videmus quotidie, alios, ut avaritiæ studeant, divitiarumque & opes accumularent, habere se se duriter, perpetuis animum corpusque macerare laboribus, trajicere maria frigoris æstusque patientes: alios, ut honorum, quibus inhiant, expleant famem, vel fervire Principum in aula, vel ingenuæ conditionis oblitos adulari turpiter hominibus novis quos oderunt, vel abjectis mollioris vitæ deliciis, quas degustare ad satieta-

tem & vellent & possent, fortunarum capitique subire aleam: alios, ut turpissimas sequantur voluptates, nec pudoris ac famæ jacturam vereri, nec libidinis atque intemperantiæ assiduos comites morborum aculeos formidare; nec anticipatam annis plurimis senectutem, & succisam in ipso ætatis flore vitam perhorrescere: hæc inquam, omnia si quotidie experimur ab avaris, ab ambitiosis, ab amatoribus voluptatum factitari; huc si opum cupido, studium gloriæ fuillis, libidinis atque intemperantiæ rabies homines adigit; cum tamen noverint intelligantque penitus, nihil esse non caducum, nihil non fragile, nihil non perituum in iis, quæ concupiscunt, aut operosius affectantur, bonis; quanto æquius fuit, quidquid usquam aut laborum est, aut periculorum, aut acerbissimum, tenratum esse à Sanctis, ut ad vera, solida ac perpetuò commansura bona pervenirent. *Et illi quidem, inquit Paulus, ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem ut incorruptam.*

2. Cor. 9.

Veniant enim verò, veniant mundi, carnis rerumque terrenarum sectatores; seque in exhantlandis laboribus, in aggrediendis periculis, in perferendis pro consequenda cœlesti gloria acerbissimis doloribus videant superatos fuisse à Sanctis & intabescant.

Verum quam acerba offerunt se mihi spectacula, quam horribilis undique carnificina exhibetur! per quot, quamque per varios periculorum casus felicitatis æternæ cupido cujuscumque sexus, ætatis ac conditionis homines impulit! Alios video palis affixos, fustibus flagellisque caesos, laceratos unguibus, liquato in plumbo atque æstuante oleo demersos: alios intueor rotis distractos, ignitis laminis exustos, ardentibus in crati-

craticulis versatos; effossis oculis, avulsa lingua, resectis articulis omnibus in crucem tandem actos; alios aspicio pice oblitos atque sebo, accensos facum instar ad nocturna spectacula; alios lapidibus obrutos, alios enectos fame sitique, ferris dissectos, confixos claviculis, deperxos ferreis pectinibus, membratim concisos, ferri flammarumque vim omnem expertos; tanti est cœlestis gloria, quam hoc pretio lubentes, volentes, triumphantisque mercantur!

Jam à cruentis Martyrum spectaculis, ab illa suppliciorum atrocitate ad alios Sanctorum labores intuendos, quibus illi se, quoniam tortor ac tyrannus deerat, sponte ultroque macerant, veniamus. Circumspicite tam multas religiosorum hominum familias, tot illustrium Confessorum agmina, tam conspicuos sanctarum Virginum ac Puellarum choros. Cogitate eorum omnium desertam solitudinem, jure silentium, preces assiduas, durissimam paupertatem, severam sensuum omnium arctissimamque custodiam, labores continuos, vigiliis, jejuniis, susceptas ultro castigationes, corporis, & absolutam rerum omnium, quæ hominum naturam aut delectare aut juvare possunt spoliationem. Penetrate recessus intimos solorum nemorum, deserta illa squalentia Thebaidos, illas speluncas belluis unis, unis scorpionibus notas. Quid illi tot laboribus, tam pertinaci rerum omnium abdicatione homines mundo mortui negotiantur? cœlum emunt. Dura quidem est crux illa per se se; aut ubi fructum ejus pretiumque cogitant, levissimum illius videtur pondus, suavissimi labores, honorificæ & illustres ignominie! Jucundum illis fuit cœlestem patriam mercari tanto fœmore, jucundius est autem in præsen-

tia exhantlatos olim labores, ærumnas, contumelias meminisse, quæ tantis tamque illustribus præmiis compensantur. Osculantur omnes & trophæi loco ostentant crucem suam, cujus breves molestias æternis excipi deliciis intuentur.

Et vos, Adolescentes, vos pigebit modicam vobis vim facere? digna vobis æterna felicitas non videbitur, cui compatandæ laboris non nihil adhibeatis? aut putabitis eandem cessantibus vobis, ac futiles usque delicias venantibus olim imperiendam? Age, responde mihi, Adolescentens Christiane, si quis esses in re salutis remissus ac languidus; vel spem cœlestis gloriæ omnem expectationemque abjecisti, vel ad eam utique aliquando possidendam contendis? si primum, miserum te, cujus pars cum reprobis inter perennes rogos futura sit: neque enim medium est inter utrumque, vel gaudere te oportet cura Sanctis, vel cum malis Dæmonibus in perpetuum cruciari. Sin magis ad beatam immortalitatem aspiras, quod alterum lubentius crediderim: peto à te, quem laborem suscepisti, ut cœlesti gloriæ aliquando fruerere? Merces est enim cœlestis gloria, æqua laboris compensatio: labor itaque mercedi prævius, & æquus quodammodo mercedi labor exigitur. Quem tu, inquam, laborem suscepisti, qui cœlesti gloriæ respondeat? Scio mercedem infinitam apparari tibi; nihil à te nisi finitum proficisci aut expectari posse. Sed quid saltem à te profectum ejusmodi, cujusmodi facere tandem potes? non infinitum à te laborem peto, sed laborem quoquo modo, qui felicitatem æternam sibi vindicet? profer ergo nobis quidpiam: loquere, quid fecisti? Si te mori hac nocte contingeret, quo jure possis cœlestem gloriam tibi mercedis loco